

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS PARAMOS MOKINIAMS ĮSTATYMO
NR. X-686 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Nuo 2008 m. pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas mokomi visi vaikai turėjo teisę į nemokamus pietus. Tai sumažino socialinę įtampą mokyklose, sumažėjo įtampa tarp turtingų ir mažiau turtingų tėvų vaikų. Vėliau atėmus šią teisę, tik nuo 2020 m. buvo etapais pradėtos įgyvendinti nemokamo maitinimo programos. Ir tik nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. nemokami pietūs organizuojami ir maitinami priešmokyklinio amžiaus bei pradinio – pirmų ir antrų klasių moksleiviai, tuo tarpu trečiųjų ir ketvirtųjų pradinių klasių moksleiviams nesuteikta teisė gauti nemokamus pietus.

Tiekiant nemokamą maitinimą visiems priešmokyklinių ir pradinių klasių vaikams, sumažėtų socialinė ir emocinė atskirtis tarp pradinių klasių moksleivių. Būtų ugdomi teigiami moksleivių mitybos įpročiai, užtikrinamas moksleivių mitybos režimas, taip pat būtų tobulinami tarpusavio bendravimo įgūdžiai.

Įstatymo projekto tikslas – tobulinti esamą socialinės paramos mokiniams teisinį reguliavimą, įtvirtinant nuostatą skirti nemokamus pietus mokiniams, kurie mokosi mokyklose pagal pradinio ugdymo programą nevertinant gaunamų pajamų.

Svarbiausias Įstatymo projekto uždavinys - užtikrinti lygias teises visiems pradinių klasių moksleiviams gauti nemokamus pietus nediferencijuojant pradinio ugdymo moksleivių pagal amžiaus grupes, taip užtikrinant socialinės atskirties mažinimą ir mažinant finansinę naštą tėvams ir globėjams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo nariai: Rimantė Šalaševičiūtė, Deividas Labanavičius, Agnė Širinskienė

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymas (toliau – Įstatymas) taikomas mokiniams, kurie mokosi bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, ikimokyklinio ugdymo mokyklose ar pas kitą švietimo teikėją pagal bendrojo ugdymo programas, įregistruotas Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, ar priešmokyklinio ugdymo programą.

Nuo 2020 m. sausio 1 d. Įstatyme įtvirtinta teisė į nemokamus pietus nevertinant pajamų priešmokyklinukams, besimokantiems savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose maitinimas organizuojamas taikant savitarnos principą (bandomasis projektas), o nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. visose mokyklose, įskaitant ikimokyklinio ugdymo mokyklas, teisė į nemokamus pietus turi visi priešmokyklinukai, pirmokai ir antrokai. Visuotinis mokinių nemokamas maitinimas mokyklose vertinamas teigiamai: mažėja socialinė atskirtis; ugdomi sveikos mitybos įpročiai, valgymo kultūra, atsakomybė už nesuvalgytą maistą; mokiniai tampa savarankiškesni; mažėja maisto atliekų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Lyginant su galiojančiu įstatymu, kuriuo organizuojami ir skiriami nemokami pietūs priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokiniams, esantiems pirmoje arba antroje klasėje, siūlomos

pataisos praplečia tikslinę naudos gavėjų grupę - apimdamos trečią ir ketvirtą pradinės mokyklos klases. Tokiu būdu bus užtikrintas visų pradinių klasių mokinių lygiateisiškumas. Tai neleis diferencijuoti atskirų pradinių klasių amžiaus grupių moksleivių.

Šio įstatymo siūlomomis teisinio reguliavimo nuostatomis - trečiųjų ir ketvirtųjų klasių mokiniams taip pat bus sudarytos vienodai teisingos socialinės sąlygos gauti nemokamus pietus. Taip užtikrinant, kad visiems pradinių klasių moksleiviams, neišskiriant jų pagal amžiaus grupes, bus organizuojami ir tiekiami nemokami pietūs.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymo priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano 2 strateginį tikslą „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir terminų nepateikiama.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Iki 2022 m. birželio 30 d.:

1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras turės pakeisti šiuos įgyvendinamuosius teisės aktus:

1.1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymą Nr. A1-193 „Dėl Specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;

1.2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. spalio 12 d. įsakymą Nr. A1-283 „Dėl teisės aktų, numatytų Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatyme, patvirtinimo“.

2. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras turės patvirtinti Mokinių nemokamo maitinimo valstybinėse mokyklose tvarkos aprašą.

3. Savivaldybių institucijos turės pakeisti mokinių nemokamo maitinimo savivaldybės ir nevalstybinėse mokyklose tvarkas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Atsižvelgiant į tai, kad pradinių klasių moksleivių skaičius tendencingai mažėjo nuo 150 tūkst. (2009 m.) iki 116 tūkst. (2020 m.), darytina išvada, kad valstybės biudžeto išlaidos nemokamiems pietums visiems pradinukams ženkliai nepakis. Stebint demografinę padėtį Lietuvoje prognozuojama, kad pradinių klasių moksleivių skaičius artimiausiu metu ir toliau mažės, todėl šios išlaidos nedidės, nepaisant metinės infliacijos.

Šiuo metu trečioje ir ketvirtoje klasėse viso mokosi 58221 moksleiviai. Skaičiuotinos valstybės biudžeto išlaidos jų nemokamiems pietums užtikrinti, tuo atveju, jei jie ugdymo įstaigas lanko 100 proc. apskaičiuojamas $58221 \times 1,7 \times 175 = 17,32$ mln. Eur.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant Įstatymo projektą, specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*, yra „nemokami pietūs“, „nemokami pietūs pradinukams“, „pradinių klasių moksleiviams nemokami pietūs“, „pradinukų pietūs“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Būtina skelbti rusų ir anglų kalbomis.

Seimo narė

Rimantė Šalaševičiūtė